

UOT 78.03

NURAY BƏKTAŞI

GÖRKƏMLİ BƏSTƏKAR MƏMMƏD MƏMMƏDOV

Məqalədə Naxçıvan bəstəkarlıq məktəbinin görkəmli nümayəndəsi Məmməd Məmmədovun həyat və sənət yoluna müxtəsər nəzər salınmaqla, təhsil illəri, pedaqoji fəaliyyəti, sənət yolunun spesifik xüsusiyyətləri müvafiq mənbələrlə müqayisəli şəkildə təhlil olunmuşdur. Sənətkarın Naxçıvanda bəstəkarlar, musiqişünaslar nəslinin yetişməsində də əvəzsiz xidmətləri tarixi mənbələr əsasında göstərilməklə, “Əlvan çiçəklər” mahnı və rəqs ansamblının yaranması, inkişaf yolu geniş şəkildə təhlil olunmuşdur. Həmçinin İkinci Dünya Müharibəsi illərində yazdığı “Ana vətən”, “Dostluq mahnısı” kimi qələbəyə çağırış marşlarını, o cümlədən “Azərbaycanım”, “Gənclik marşı”, “Komsomol marşı” və bir çox musiqi əsərlərindən bəhs olunmuşdur. Məqalədə bəstəkarın musiqi məktəblərindəki, Cəlil Məmmədquluzadə adına Naxçıvan Dövlət Musiqili Teatrda yaradıcılığı, əsərlərə bəstələdiyi, yaxud tamaşalara tərtib etdiyi musiqilərdən söz açılmışdır.

Açar sözlər: Məmməd Məmmədov, bəstəkar, dirijor, musiqi, pedaqoq, mədəniyyət.

Naxçıvan musiqi mədəniyyəti tarixində elə sənətkarlar olmuşdur ki, onlar öz həyat və yaradıcılıqları ilə nümunə olmuş, milli musiqi tariximizin maraqlı səhifələrini yaratmışlar. Belə sənətkarlardan biri də ötən əsrin keşməkeşli illərində ömrünü milli musiqimizin öyrənilməsi və təbliğinə həsr edən, gənc musiqiçilərin yetişməsində var-qüvvəsi ilə çalışan, böyük sevgi və həvəslə sənətini yaşadan görkəmli bəstəkar, dirijor Məmməd Məmmədovdur. Məhz buna görə də onun musiqi sənətinin inkişafında xidmətlərini nəzərə alan Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri cənab Vasif Talıbov 2020-ci il yanvar ayının 28-də “Bəstəkar Məmməd Məmmədovun 100 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Sərəncam imzlamışdır. Bu sərəncam sənətkarın yaradıcılığına verilən ən yüksək dəyərdir.

Məmməd Qəzənfər oğlu Məmmədov 1920-ci il aprel ayının 28-də Naxçıvan şəhərində anadan olmuş, ilk təhsilini 1 nömrəli məktəbdə alır. 1934-cü ildə iki illik Naxçıvan Pedaqoji Texnikumuna daxil olur. Tələbəlik həyatı onun üçün yeni bir dünya idi, çünki o sabahın müəllimi olacaqdı. Gənc Məmməd 1937-ci ildə texnikumu bitirir. Texnikumda oxuduğu illərdə musiqi sənətinə, musiqi dünyasına olan həvəsi həyatını nəfəsli truba alətinə bağlaması ilə nəticələnir. Truba musiqi aləti ilə Məmməd Nəfəsli alətlər üzrə tanınmış ifaçı, pedaqoq Məmməd Kəngərlinin sayəsində milli musiqi nümunələrini bu alətdə məharətlə ifa edir. O, ifa etdiyi milli musiqi əsərlərini yoldaşlarına da öyrədir, qısa zamanda gənc musiqiçi peşəkar ifaçıya çevrilir. Tanınmış musiqişünas Nazim Quliyev bəstəkar Məmməd Məmmədov haqqında yazdığı monoqrafiyada onun ilk müəllimi, görkəmli pedaqoq Məmməd Kəngərlini xatırlayaraq yazırdı: “Müəllim Məmməd Kəngərli gözəl insan, istedadlı musiqiçi, pedaqoq idi. O, riyaziyyat müəllimi kimi fəaliyyət göstərdiyi orta məktəbdə çox əziyyətlərə qatlaşaraq ictimai əsaslar üzrə nəfəsli alətlər orkestri yaratmışdı. Mən də həmin orkestrin üzvü idim. İlk dəfə trubada ifa etməyi də məhz bu orkestrdə Məmməd Kəngərlinin köməkliyi ilə öyrəndim. Müəllimimlə birlikdə 1938-ci ildə muxtar respublikamızda ilk dəfə qızlardan ibarət nəfəsli alətlər orkestri yaratmağa nail olduq. Həmin orkestrin çıxışları mənim yaddaşımda silinməz izlər buraxıb” [3, s. 21]. Musiqiyə olan sonsuz sevgisi Məmməd Məmmədovu 1939-cu ildə Bakı şəhərindəki Asəf Zeynallı adına Musiqi Texnikumuna (indiki Bakı Musiqi Kolleci) daxil olmağa vadar edir. Texnikumun “Nəfəsli

alətlər” şöbəsinə oxuyan gənc Məmməd burada böyük sənətkarlardan, xüsusilə dahi bəstəkar Üzeyir Hacıbəylidən dərs alır. Texnikumda oxuduğu müddətdə ağır xəstələnir. Bu çətin anda Məmmədə köməkliyi Üzeyir bəy edir. Onu xəstəxanaya yerləşdirir, müalicəsinə köməklik göstərir. Bütün səylərə baxmayaraq, səhhəti daha da ağırlaşır təhsilini davam etdirə bilmir və Naxçıvana qayıdır. Burada ürəkdən bağlı olduğu musiqi sənətindən ayrılmır. Səylə çalışır, nəfəs alətləri üçün kiçik həcmli əsərlər, marşlar, xor üçün kütləvi mahnılar yazmaqda muxtar respublikanın mədəni həyatında fəallıq göstərir. Bu illərdə Məmməd musiqiçi kimi püxtələşir. 1940-cı ildə Bakıda keçirilən idman bayramında idmançıların hərəkətli oyununa yazdığı əlvan musiqi onun bəstəkarlıq sahəsində ilk atdığı addımdır desək yanılmırıq. O vaxtdan 30 il keçməsinə baxmayaraq həmin tədbirin iştirakçısı olan Tahar Məmmədov söhbət zamanı deyirdi: “Yaxşı yadımdadır. O zaman Azərbaycanda keçirilən idman paradında ümumi orkestrə dirijor və bəstəkar Niyazi rəhbərlik edirdi. Onun Məmmədin hazırladığı musiqidən razı qalması və ona təşəkkürünü bildirməsi sanki dünənin söhbətidir. Məmmədin qara zurna deyilən milli musiqi alətinin nəfəsli orkestrə daxil etməsi də Niyazi müəllimi və eləcə də münisflər heyətinin diqqətini cəlb etmişdi [5]. Məmməd Məmmədovun coşqun sənət axtarışlarına başladığı illərdə İkinci Dünya Müharibəsi başlayır. Bütün incəsənət xadimləri kimi Məmməd Məmmədov da cəbhəyə gedir. Müharibənin ağır-acılarını, dəhşətlərini öz gözü ilə görən Məmməd Məmmədov burada da ürəkdən bağlı olduğu sənətindən uzaqlaşmır, orduda yaradılan orkestrin tərkibində fəaliyyət göstərir. Gənc bəstəkar kimi müharibə mövzusunda dönə-dönə müraciət edir. “Ana vətən”, “Dostluq mahnısı” kimi qələbəyə çağırış marşlarını, o cümlədən “Azərbaycanım”, “Gənclik marşı”, “Komsomol marşı” və bir çox musiqi əsərlərini yaradır. Müharibədən qələbə ilə qayıdan Məmməd Məmmədov bir bəstəkar kimi yaradıcılığını davam etdirir.

Görkəmli sənətkar 1950-1960-cı illərdə muxtar respublikada keçirilən “Mahnı və çiçək”, eyni zamanda “Məhsul” bayramlarına rəhbərlik etməklə musiqi kompozisiyaları hazırlamışdı. Təvazökar insan Məmməd müəllimin həyat və fəaliyyətindən bəhs edərkən onun “Naxçıvan pioner və məktəblilər evi”ndə ilk dəfə çoxsəsli xorun bünövrəsini də qoyduğunu unutmamaq olmaz. Eyni zamanda “Naxçıvan pioner və məktəblilər evi”ndə yaratdığı və uzun müddət rəhbərlik etdiyi “Əlvan çiçəklər” mahnı və rəqs ansamblının fəaliyyəti xüsusi qeyd olunmalıdır. Bu ansamblın təşkili və hər bir müvəffəqiyyəti Məmməd müəllimin adı ilə bağlı idi. “Əlvan çiçəklər” mahnı və rəqs ansamblında Azərbaycanın bir çox bəstəkarlarının, xüsusilə Cahangir Cahangirovun da mahnıları ifa edilmişdi. Onun “Naxçıvan”, “Azərbaycan”, “Döndəsli süitaları” yəqin ki, hələ də yaşlı nəslin nümayəndələrinin xatirələrindən silinməmişdir. Ərsəyə gətirdiyi “Gənclik süitəsi”, “Gənclik mahnısı”, “Dostluq mahnı”ları uzun müddət bu ansamblın repertuarında yer tutmaqla, mahnı və rəqs ansamblının çıxışlarını daha maraqlı etmişdi. O, müxtəlif xalqların mahnı və rəqlərinə də müraciət etmişdir. 15 musiqi nömrəsindən ibarət “Dostluq” süitəsi ansamblın repertuarında uzun müddət ifa olunmuşdur. Naxçıvanda xor sənəti də ilk dəfə bu kollektivdə bəstəkarın yorulmaz, gərgin əməyi və yaradıcılıq axtarışları sayəsində yüksək mərhələyə çatmışdır. Bir sözlə, “Əlvan çiçəklər” Mahnı və Rəqs Ansamblı” Naxçıvan musiqiçilərinin yaradıcılıq laboratoriyası, Naxçıvan tamaşaçılarının isə ən çox sevdiyi məkan idi. Vaxtilə “Əlvan çiçəklər” mahnı və rəqs ansamblında iştirak edən ifaçılardan bir çoxu hazırda respublikanın müxtəlif mədəniyyət ocaqlarında fəaliyyət göstərir.

1956-cı ildə Bakı şəhərində keçirilən bədii özfəaliyyət kollektivlərinin müsabiqəsində Məmməd Məmmədovun rəhbərlik etdiyi uşaq kollektivi uğurlu çıxışlarıyla birinci mükafata layiq görülür. Konsertdəki ifalardan sonra görkəmli bəstəkar və dirijor Əfrasiyab Bədəlbəyli bu kollektivi yüksək səviyyəli çıxışına görə təbrik etmiş, “Əlvan çiçəklər” mahnı və rəqs ansamblını

Müslüm Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının “Mahnı və Rəqs” ansamblının layiqli davamçısı adlandırmışdır [4]. “Əlvan çiçəklər” mahnı və rəqs ansamblı və Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının “Mahnı və Rəqs” ansamblının oxşarlığı heç də təsadüfi deyildi. Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasının “Mahnı və Rəqs” ansamblı üçün yazılan əksər əsərlər, “Əlvan çiçəklər” mahnı və rəqs ansamblının repertuarında səsləndirirdi. Hətta sonralar “Əlvan çiçəklər” mahnı və rəqs ansamblının üzvlərindən- Əkrəm Məmmədov, Ələkbər Ələkbərov, Nazim Kazımov, Rəfai Kərimov, Elbrus Mehdiyev və Nazim Quliyevin Azərbaycan Dövlət Filarmoniyası “Mahnı və Rəqs” ansamblında işləmələri yaradıcılıq əlaqələrinin daha da artırırды. Bu cür yaradıcılıq əlaqələrinin yaranmasında görkəmli musiqi xadimi, bəstəkar Məmməd Məmmədovun uzaqgörənliyini xüsusilə qeyd etmək lazımdır.

Məmməd Məmmədovun fəaliyyəti təkcə “Əlvan çiçəklər” mahnı və rəqs ansamblı ilə yekunlaşmır. O, eyni zamanda Cəlil Məmmədquluzadə adına Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrı ilə də əməkdaşlıq edir. O, bu kollektivin repertuarlarında olan klassik dramaturgiya ilə yanaşı, yerli müəlliflərin, o cümlədən dünya dramaturqlarının əsərlərinə də musiqi yazır. Təbii ki, teatrda tamaşaya qoyulan əsərlərin əksəriyyətinə bəstəkar Məmməd Məmmədov musiqi bəstələyirdi. O, Mirzə Fətəli Axundovun “Lənkaran xanının vəziri”, Hüseyn Cavidin “Səyavuş”, Bəxtiyar Vahabzadənin “Ədalət”, Lope de Veqanın “Sevilya ulduzu”, Andrey Qlobanın “Dağılmış piyalə”, Karlo Qoldoninin “Mehmanxana sahibəsi”, Hüseyn Razinin “Arxalı dağlar”, Əliyar Yusiflinin “Vicdan əzabı”, Əşrəf Qəmbərovun “İlan yuvasında fırtına”, Həmid Arzulunun “İnam” və digər pyeslərə musiqi bəstələmişdir. Ümumiyyətlə, görkəmli bəstəkar Naxçıvan teatrının səhnəsində tamaşaya qoyulan 30-dan artıq müxtəlif janrlarda yazılmış əsərlərə musiqi tərtibatı vermiş, uzun müddət Naxçıvan teatrının musiqi hissə rəhbəri vəzifəsində çalışmışdır. Bəstəkarın tamaşalara yazdığı musiqilər, əsərdə olan obrazların psixoloji və fəlsəfi mənasının açılmasında mühüm rol oynamaqla, dramaturgiyanın musiqi ilə vəhdətdə təqdiminə xüsusi xidmət göstərmişdir. Musiqi əsərlərinin, suitaların dərin, psixoloji və fəlsəfi məzmununu, forma zənginliyi, kamera-instrumental əsərlərinin yeni formada musiqi vasitələri ilə təqdim etmə üsulları, eyni zamanda mahnı və romansların melodikliyi dinləyicini məftun edirdi. Heç də təsadüfi deyildir ki, onun tamaşalara yazdığı bir çox musiqi parçaları sonradan müstəqil şəkildə konsert salonlarında səslənmiş, tamaşaçının rəğbətini qazanmışdır.

O, musiqi sənəti sahəsində fəaliyyət göstərməklə yanaşı təhsilinin də qayğısına qalmış, 1961-ci ildə Moskvada Xalq Musiqi İnstitutunun qiyabi şöbəsində drijorluq ixtisası üzrə təhsilini davam etdirir. Təhsil aldığı və sonrakı illərdə bir çox musiqi əsərləri yazmaqla və bəstələməklə onlarla gənc musiqiçilər yetişdirmişdir. Bu dövrdə Məmməd Məmmədov bir musiqişünas kimi musiqi sahəsində də araşdırmalar aparmış, Azərbaycan mahnı və rəqslərini toplayaraq onları nota köçürmüşdür. Bəstəkar doğma şəhərində uzun illər pedaqoji fəaliyyət göstərir. Onun fəaliyyəti əsasən uşaq və gənclərə musiqi sənətinin incəliklərini öyrətməklə yanaşı, Naxçıvanda kütləvi musiqi tədbirlərinin keçirilməsində yaxından iştirak edir. O, yüksək təşkilatçılığı və bacarığı sayəsində böyük həvəslə uşaq müəssisələrində iş aparmaqla, truba və akkardeon siniflərinin açılmasında, vokal ansambllarının, xor kollektivlərinin yaradılmasına təşəbbüs göstərmişdir. Pedaqoji fəaliyyətə orta məktəbdən başlayan Məmməd Məmmədov Naxçıvan Pedaqoji Texnikumunda musiqi müəllimi kimi çalışmış, ömrünün sonlarında isə Naxçıvan şəhər 1 nömrəli Uşaq Musiqi Məktəbində müəllimlik etmişdir. Musiqi məktəbində işlədiyi illərdə gənc və istedadlı musiqiçilərə təhsillərinin davam etdirilmələrində hər zaman dəstək olmuş və düzgün yol göstərmişdir.

Məmməd Məmmədovun istər iri həcmli musiqili əsərləri, istərsə də kiçik həcmli pyesləri

melodik dili və harmoniyası ilə fərqlənirdi. Onun əsərlərini dinləyən və təhlil edən hər bir musiqişünas Məmməd Məmmədovun özünəməxsus yaradıcılıq üsluba malik olduğunu təsdiq edə bilər. “Onun tamaşalara yazdığı musiqi dərin, psixoloji və fəlsəfi məzmunu, süitaları forma zənginliyi, kamera instrumental əsərləri, mahnı və romansları melodikliyi və ritmik xüsusiyyəti ilə diqqəti cəlb edir” [2, s. 108]. Onun yaradıcılığında mahnı janrı da mühüm yer tutur. Onun bəstələdiyi bir çox mahnılar Kəmalə Ağayevanın “Olaydım mən”, “Nəğmə çalır ürəyim”, Müzəffər Nəsirlinin “Dostluq mahnısı”, Hüseyn Razinin “Gənclik mahnısı” və s. şeirlərə yazdığı mahnılar “Naxçıvan təranələri” adlı not məcmuəsinə daxil edilmiş və 1980-ci ildə Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı tərəfindən nəşr olunmuşdur. Həmin məcmuədə nəşr olunan mahnılar bu gün də Azərbaycanın tanınmış müğənnilərinin ifasında səslənməkdədir. Məmməd Məmmədovun çoxşaxəli yaradıcılığı bununla yekunlaşır. O, kamera-instrumental musiqisinin bir çox janrlarında da musiqi əsərləri yaratmışdır. Nəfəsli alətlər orkestri üçün marşlar, pyeslər, fortepiano üçün “Kiçik prelüdiyalar”, klarnet və fortepiano üçün “Miniatürlər”, “Qaytağı”, truba və fortepiano üçün “Lirik rəqs”, “Vals”, xor üçün əsərlər, səs və fortepiano üçün mahnı və romanslar onun məşhur əsərlərindəndir.

1965-ci ildə Bakı şəhərində keçirilən Naxçıvan Muxtar Respublikası mədəniyyət həftəsinin yekun konsertinə görkəmli bəstəkar Məmməd Məmmədov bədii rəhbərlik edir. O, həmin konsertdə muxtar respublikanın birləşmiş xorunun ifasında dahi bəstəkar Qara Qarayevin “Zamanın bayraqdarı” kantatasını təqdim edir.

Məmməd Məmmədovun ən əsas, mühüm xidmətlərindən biri də şagirdlərinə öz sənətini sevdirmə bilməsi idi. Ömrünün son günlərinə qədər musiqidən ayrılmayan görkəmli bəstəkar Məmməd Məmmədov yaradıcılığının kamillik dövründə, altmış yeddi yaşında, 1987-ci ilin yanvar ayının 28-də Naxçıvan şəhərində vəfat etdi.

Sevimli bəstəkarın çoxşaxəli fəaliyyəti həmişə diqqət mərkəzində olmuş, teatr səhnəsində olan əvəzolunmaz xidmətləri də yüksək qiymətləndirilmişdir. Görkəmli bəstəkar Tofiq Quliyev Məmməd müəllimin yaradıcılığını yüksək qiymətləndirərək yazırdı: “Məmmədin mahnılarının gözəl, sadə, melodik dilli, klassik forması mənə bir bəstəkar kimi valeh etmişdi. Gözəl melodiylar müəllifi Məmməd Məmmədovun yaradıcılıq irsini nəşr etdirmək, səsləndirmək, yaşatmaq, ona həyat vermək biz ziyalıların borcudur” [1, s. 37-41]. Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının bir çox üzvləri, o cümlədən əməkdar mədəniyyət işçiləri Məmməd Ələkbərov, Rəşid Məmmədov və bir çox yerli bəstəkarlar da gənc musiqiçilərin sənət aləminə gəlməsində, onların püxtələşməsində Məmməd Məmmədovun mühüm rol oynadığını qeyd etmişlər: “Məmməd müəllim Naxçıvan musiqiçilərinə əsl mənada ağısaqqallıq etmişdi. O, nəinki musiqiçilərin, həm də bütün naxçıvanlıların dostu idi” [1, s. 37-41]. Bəstəkar, dirijor, musiqi təbliğatçısı, müəllim, gözəl insan, mehriban ailə başçısı olan Məmməd Məmmədov yüksək əxlaqi keyfiyyətlərə malik idi. İctimai xadim, bəstəkar Məmməd Məmmədov bir çox Dövlət konsertlərinin bədii rəhbəri olmuş, yüksək səviyyəli konsert proqramlarıyla tamaşaçıların rəğbətini qazanmışdır. Muxtar respublikada xor kollektivlərinin, vokal ansamblarının, nəfəsli alətlər orkestrlərinin yaradıcısı, musiqi məktəblərində truba və akkordeon siniflərinin açılmasının səbəbkarı, musiqi kadrlarının yetişdirilməsində əvəzolunmaz xidmətləri olan bəstəkar, dirijor, pedaqoq Məmməd Məmmədovun fəaliyyəti dövlət tərəfindən də yüksək qiymətləndirilərək 1964-cü ildə “Naxçıvan Muxtar Respublikasının Əməkdar müəllimi” fəxri adına layiq görülür. Uzun illər fəaliyyət göstərdiyi 1 nömrəli Uşaq Musiqi Məktəbi Məmməd Məmmədovun adını daşıyır.

Görkəmli bəstəkar, dirijor Məmməd Məmmədov Azərbaycan və eləcə də onun ayrılmaz tərkib hissəsi olan Naxçıvan musiqi mədəniyyətini mətbuat səhifələrində, radio və televiziya

vasitələri ilə daima işıqlandırırdı.

Görkəmli bəstəkarların əsərlərini geniş şəkildə Məmməd Məmmədov təbliğ edirdi. Bəstəkar Məmməd Məmmədovun yaradıcılıq irisinin çox zəngin olmasına baxmayaraq, təəssüflər olsun ki, onun əsərlərinin bəzilərinin nə not, nə də lent yazılarının qorunub saxlanılmasına və gələcək nəslə ötürülməsinə səy göstərilməmişdir. Onun əsərlərini, məqalə və çıxışlarını toplayb tədqiqat obyektinə çevrilmək, nəşr etdirmək, mühüm bir vəzifə olaraq musiqişünasların üzərlərinə düşür.

ƏDƏBİYYAT

1. Babayeva Z. Naxçıvan bəstəkarlarının musiqi dünyasından səhifələr. Bakı: "Konservatoriya" jur., 2014, №-2
2. Qulamova J. Cəlil Məmmədquluzadə adına Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrı tamaşalarında musiqinin rolu və əhəmiyyəti. Bakı, "Mars-Print", 2011, 200 s
3. Quliyev N. Bəstəkar Məmməd Məmmədov. Bakı, 1988, 220 s
4. Quliyev N. Musiqi ilə döyünən ürək, Naxçıvan şəhər musiqi məktəbinin müəllimi Məmməd Məmmədov haqqında. "Şərq qapısı" qəzeti, 25 yanvar 1975-ci il
5. Sadıqov N. Yaradıcı ziyalılarımız. Bəstəkar, müəllim. "Şərq qapısı" qəzeti, 7 iyul 1970-ci il.

**AMEA Naxçıvan Bölməsinin doktorantı*
e-mail: bektashi.nuray@gmail.com

Nuray Bektəşi

Outstanding composer Mammad Mammadov

The article gives a brief overview of the life and career of the prominent Nakhchivan composer Mammad Mammadov, comparing the years of his education, pedagogical activity and specific features of the career with relevant sources. The invaluable role of the composer in the development of composers and musicians in Nakhchivan are also based on historical sources and the creation and development of the song and dance ensemble "Colored Flowers" has been extensively analyzed. During the Second World War, marches of the challenge for victory such as "Homeland", "Song of friendship", as well as musical works such as "My Azerbaijan", "March of Youth", "March of Komsomol" have been mentioned. The article talks about the composer's contribution to the musical schools, his creativity at the Nakhchivan State Musical Theatre named after Jalil Mammadguluzadeh, the music he composed for performances.

Keywords: *Mammad Mammadov, composer, conductor, music, educator, culture.*

Нурай Бекташи

Выдающийся композитор Мамед Мамедов

В статье представлен краткий обзор жизни и пути искусства видного представителя Нахчыванской композиторской школы Мамеда Мамедова, сравнительный анализ учебных лет, педагогической деятельности, специфических особенностей художествен-

ного пути. Неоценимые заслуги художника в воспитании поколения композиторов, музыковедов в Нахчыване были продемонстрированы на основе исторических источников, широко проанализированы создание и развитие ансамбля песни и танца “Алван чичекер”. Также рассматриваются такие марши, как “Родина-мать”, “Песня дружбы”, написанных в годы Второй мировой войны, в том числе и такие музыкальные произведения, как “Мой Азербайджан”, “Марш молодости”, “Комсомольский марш” и многие другие. В статье рассказывается о деятельности композитора в музыкальных школах, в Нахчыванском Государственном музыкальном театре имени Джалила Мамедгулузаде, его сочинениях или спектаклях.

Ключевые слова: *Мамед Мамедов, композитор, дирижер, музыка, педагог, культура*

(AMEA-nın müxbir üzvü Ərtegin Salamzadə tərəfindən təqdim edilmişdir)

Daxilolma:

İlkin variant 06.02.2020

Son variant 19.03.2020